

چگونه توانستم با استفاده از شیوه های نوین تدریس و جذاب ساختن کلاس دانش آموزانم را در یادگیری مهارتهای درس زبان انگلیسی یاری دهم؟

حسن حاجی علی بیکی

^۱ کارشناسی ارشد، رشته مدیریت آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۵/۱۵

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۰۳/۰۸

چکیده

تحقیق حاضر در سال تحصیلی ۹۸-۹۷ در کلاس های هفتم تا نهم آموزشگاه (نمونه دولتی) شهید عاشوری شهرتهران با فراوانی ۳۴ نفر در هر کلاس انجام شده است. مساله ی مورد نظر بی علاقگی و کم کاری دانش آموزان با آموخته زبانی قبلی و دانش آموزان ضعیف کلاس در آموزش و یادگیری واژگان و درک مفاهیم و صحبت کردن به زبان انگلیسی بوده و هدف از انجام این پژوهش، افزایش میزان علاقه مندی دانش آموزان پایه های هفتم تا نهم با تمرکز بر یکی از کلاس های پایه هشتم به درس زبان انگلیسی و یادگیری درک مفاهیم آن و توانایی صحبت بوده است.

این اساس، پژوهشگر با استفاده از روش های نوین تدریس از منابع گوناگون تحقیق مانند: کتاب های آموزش زبان انگلیسی Teaching ، تجربیات همکاران هم رشته، کتابهای اصلی درسی زبان، کتابهای کمک آموزشی و آموزشگاهی، مجلات، روزنامه ها مانند: Iran news و اینترنت و تجزیه و تحلیل آنها جهت شناسایی عوامل موثر در ایجاد مساله و یافتن راه حل های پیشنهادی پرداخت. سپس به انتخاب چندین راه کار عملی از میان راه حل های پیشنهادی پرداخته و پس از اعتبار بخشی توسط پژوهشگر، به اجرای آنها اقدام نمود که عبارت بودند از: استفاده از تازه ترین کلیپ های آموزشی در بخش واژگان و دستور زبان و سایر بخش های کتاب های درسی هفتم تا نهم، برگزاری المپیاد زبان انگلیسی اینترنتی و حضوری، آموزش اینترنتی از طریق وبلاگ، برگزاری مراسم مختلف براساس مناسبت های جشن و عزا در طول سال تحصیلی به انگلیسی، استفاده از فلش کارت ها، اجرای نمایش بخش ایفای نقش هر درس از کتاب، تکرار و تمرین واژگان معادل با واژگان کتاب در قالب متن های مختلف به زبان اصلی و ... لازم به ذکر است، بعد از اجرای راه حل های فوق، پژوهشگر توانست تا فراوانی دانش آموزان علاقه مند به خواندن و درک مفاهیم و صحبت به زبان انگلیسی را به ۱۰۰ درصد برساند. در پایان این نتیجه به دست آمد که استفاده از روش های متنوع و جدید تدریس، توجه به تفاوت های فردی و نیازها و علایق آن ها و تقویت حافظه ی دیداری و شنیداری و ایجاد جذابیت برای حضور در کلاس در بالا بردن میزان علاقه به یادگیری و درک مفاهیم و صحبت به زبان انگلیسی در همه دانش آموزان با هر میزان از یادگیری قبلی از زبان انگلیسی موثر بوده است.

واژگان کلیدی: درس زبان انگلیسی، کلیپ های آموزشی، علاقه مندی، درک مفاهیم، المپیاد زبان، یادگیری قبلی، دانش آموزان پایه های هفتم تا نهم.

مقدمه:

گسترش یافته ترین ابزار فکری بشر زبان است که برای برقراری ارتباط در جوامع انسانی به کار گرفته می شود. گرچه با ابزارهای دیگری مانند علایم و هنرهای بصری همچون نقاشی و مجسمه سازی نیز می توان ارتباط برقرار نمود، اما انتقال مفاهیم پیچیده ذهنی به ساده ترین و کامل ترین شکل ممکن فقط از طریق زبان نوشتاری و گفتاری ممکن است. اما جمعیت کره ی زمین به زبان های مختلفی صحبت می کنند، زبان هایی که هر کدام به گوش دیگری نا آشناست. طی سالیان اخیر به دلایل مختلف علمی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی، زبان انگلیسی تبدیل به وسیله ی ارتباط مردمانی از فرهنگ ها و ملیت های متفاوت شده است. در دنیای امروز، اگر بخواهید در رشته ی پزشکی تحصیل کنید یا مدیری موفق باشید، یا به تبلیغ و دفاع از اعتقادات دینی بپردازید، دانستن زبان انگلیسی برایتان یک ضرورت به شمار می آید. چرا که در آن صورت می توانید در تجربیاتی که دیگر مردم دنیا به دست آورده اند سهیم شوید و در ارتباطی تنگاتنگ با آنان، دانش خود را به روز نگه دارید.

سخن حضرت امام خمینی(ره) بسیار زیباست که فرمودند: "بیش تر به زبان(خارجی) احتیاج نبود. امروز احتیاج است. باید زبان های زنده ی دنیا جزء برنامه ی تبلیغاتی مدارس باشد ... امروز مثل دیروز نیست که صدای ما از ایران بیرون نمی رفت. امروز ما می توانیم در ایران باشیم و در همه جای دنیا با زبان دیگری تبلیغ کنیم."

علاوه بر آن، در دنیایی که پیشرفت وسایل ارتباط جمعی رفته رفته آن را به دهکده ای فرضی بدل می کند، نیاز به زبانی مشترک برای برقراری ارتباط و پیشبرد اهداف علمی- اجتماعی بشر، بیش از پیش احساس می شود. بنابراین یادگیری زبان انگلیسی که خواهی نخواهی به زبان ارتباط مردم دنیا بدل شده است در اولویت کاری تاجران، دانش پژوهان و ... قرار می گیرد. البته منظور از یادگیری، کسب تواناییهای لازم به اندازه ی شهروندان انگلستان یا ایالات متحده با تحصیلات عالی نیست. بلکه تا حدی است که بتوان دریافت کدام واژه چه مفهومی می تواند داشته باشد و ارتباط کلامی موثر و درست داشت.

با توجه به مطالب یاد شده ، آشکار می گردد که نقش و جایگاه درس زبان انگلیسی در زندگی انسان به چه میزان دارای اهمیت است. اما سوال مهمی که مطرح می باشد آن است که، چرا بعضی از دانش آموزان به درس زبان انگلیسی علاقه مند نمی باشند؟ چرا در بررسی نتایج ارزشیابی درس زبان انگلیسی برخی فراگیران با دانش و یادگیری قبلی از میل و انگیزه کمتری در کلاس نسبت به بقیه برخوردارند؟ چرا در بررسی نتایج ارزشیابی درس زبان انگلیسی برخی فراگیران در بخش درک مفاهیم Reading & Writing، نمره ی بیشتری از دست می دهند؟ چرا بعضی از دانش آموزان در پاسخ گویی به طور شفاهی دچار اضطراب می شوند؟ چرا بعضی از دبیران در تدریس این درس موفقیت چندانی ندارند؟ به راستی دلیل این ناکامی ها چیست و عوامل آن کدامند؟

مباحث روانشناسی تربیتی ، انگیزش و تعلیم و تربیت رابطه ای مانند آب و ماهی دارند. برای ایجاد انگیزه در دانش آموزان باید تلاش نمود تا فرد احساس نیاز کند. برای کسب مهارت در یک زمینه یا کسب دانش در موضوعی خاص اگر انگیزه، شوق و یا علاقه در میان نباشد، هیچ گاه به هدف خود نخواهیم رسید. برای اینکه بتوانیم میزان علاقه و میزان انگیزه را افزایش دهیم، از تقویت کننده های موثر استفاده می کنیم. در میان دروس دوره ی اول متوسطه، زبان انگلیسی در قیاس با سایر کتاب های درسی زیاد مورد علاقه ی اکثر دانش آموزان نیست و با وجود اینکه در یادگیری آن مخصوصاً در خواندن، بیشتر دانش آموزان مشکلی ندارند. ولی چون زبان انگلیسی بسیار فرار است و اگر هر چند وقت یکبار تمرین نشود از یاد خواهد رفت. پژوهشگر در این پژوهش از هر دو روش تقویت کننده ها، هم بیرونی و هم درونی استفاده کرده تا به نتایج مطلوب خود برای حل این مشکل دست یابد.

بر این اساس، عنوان اقدام پژوهی حاضر این است: " چگونه توانستم با استفاده از شیوه های نوین تدریس و جذاب ساختن کلاس، دانش آموزانم را در یادگیری مهارتهای درس زبان انگلیسی یاری دهم؟ " و هدف اصلی آن یافتن راه حل هایی جهت افزایش انگیزه و رغبت بیشتر در بین دانش آموزان با آموخته های زبانی قبلی و ایجاد علاقه در دانش آموزان ضعیف در یادگیری و درک مفاهیم Reading & Writing درس زبان انگلیسی می باشد.

از سوی دیگر، پژوهشگر با این تحقیق در پی آن بود تا علاوه بر افزایش علاقه ی دانش آموزان هر سه پایه و به عنوان نمونه دانش آموزان یکی از کلاس های پایه هشتم به یادگیری هر چهار مهارت درس زبان انگلیسی یعنی خواندن Reading ، نوشتن Writing ، شنیدن Listening و صحبت کردن Speaking میزان مهارت دانش آموزان را در خواندن و درک مطلب Reading & Writing و ترجمه ی متون مختلف انگلیسی و مکالمه Speaking و کاربرد آن را در ارتقاء سطح آگاهیهای خود افزایش دهد.

بیان مساله:

با شروع سال تحصیلی یاد شده ؛ همواره رفتار دانش آموزان در زنگ زبان انگلیسی، توجه مرا به خود جلب می کرد. بدان معنا که در این زنگ، کم انگیزه تر و بی توجه به نظر می رسیدند. با توجه به رفتار آنها دریافتم که در جلساتی که مکالمه به شکل ایفای نقش Role play

دستور زبان Grammar تدریس و تمرین می شد یا کلیپ، انیمیشن و فیلم های آموزشی نمایش داده می شد فراگیران با توجه بیشتری به درس گوش می کردند. اما زمانی که به آنها واژگان و متن Reading از کتاب درسی تدریس می شد، آنها با بی حوصلگی به درس گوش می دادند و دقت و توجه کافی را نداشتند.

بر اساس ارزشیابی های مستمر در کلاس، پژوهشگر دریافت که دانش آموزان نکات گرامری را خیلی بهتر و راحت تر یاد می گرفتند و سوالات مربوط به دستور زبان Grammar را بهتر از صحبت کردن Speaking و قسمت واژگان و درک مفاهیم Reading & Writing پاسخ می دادند. پژوهشگر در مقاله ای به موضوعی برخورد که نوشته بود: اکثر کسانی که در دوران مدرسه از زبان انگلیسی استفاده ای نمی برند به علت نا آگاهی از اهمیت آن است. همین افراد وقتی وارد دانشگاه می شوند و می بینند که زبان علم دنیا و اینترنت و رسانه ها انگلیسی است، بیشتر انگیزه برای یادگیری زبان دارند. برخی به دنبال آموختن آن می روند، برخی دیگر به همین شکل، فارغ التحصیل می شوند. بسیاری از دانشجویان حتی در دوره های کارشناسی ارشد و دکتری درس را تمام می کنند، بدون آنکه توانایی ترجمه ی حتی یک متن انگلیسی ساده را داشته باشند چه برسد به متون تخصصی و همان ها می شوند استاد دانشگاه.

بنابراین پژوهشگر علاقه مند شد تا این وضع را تغییر داده و زمینه ای فراهم آورد تا دانش آموزان بی انگیزه بهتر و راحت تر از مهارت خواندن و نوشتن استفاده کنند. پژوهشگر فکر کرد تا با بهبود بخشیدن به توانایی Reading & Writing در افزایش توانایی سخن گفتن Speaking در آینده این دانش آموزان هم موثر باشد، چون همان طور که ذکر شد، واژگان و درک مفاهیم زبان انگلیس در دانشگاه ها و ... نیز برای آنها سودمند می باشد.

اهداف تحقیق:

امروزه زبان انگلیسی، زبان علم است و آموزش رشته های مختلف در سطوح عالی و تولید علم به زبان انگلیسی صورت می گیرد. با افزایش روند جهانی سازی ارتباطات بین المللی، برنامه های رادیویی و تلویزیونی، تجارت جهانی و آموزش علوم جدید همگی به زبان انگلیسی صورت می گیرند و عدم آشنایی به این زبان برابر با عدم زندگی در دنیای مدرن امروزی است. آنچه که این زبان را نسبت به زبان های دیگر جهان متمایز می کند، یادگیری آسان و روان و آسان بودن در به کار بردن این زبان در مکالمه است.

آموختن این زبان برای دانش آموزان امری جدایی ناپذیر با پیشرفت تحصیلی می باشد. بر این اساس، هدف کلی از پرداختن به این پژوهش، علاقه مندی دانش آموزان به یادگیری واژه ها و در نتیجه خواندن و درک مفاهیم و قدرت تکلم به زبان انگلیسی بوده است. به دلیل روشن تر هدف این پژوهش این بود که پس از اجرای طرح، میزان علاقه مندی دانش آموزان به یادگیری خواندن و درک مفاهیم و صحبت کردن به زبان انگلیسی از وضع کنونی افزایش یابد.

توصیف وضع موجود (شواهد ۱):

اینجانب حسن حاجی علی بیکی بیش از ۲۴ سال است که در آموزش و پرورش مشغول خدمت هستم و هم اکنون در آموزشگاه (نمونه دولتی) شهید عاشوری منطقه ۱۴ تهران مشغول تدریس زبان انگلیسی هستم. در یکی از کلاس هایم به نام کلاس ۸/۳ برای مشخص کردن مساله ی ذکر شده، در اوایل سال تحصیلی ۹۸-۹۷ از شاخص های کیفی و کمی جهت گردآوری داده ها استفاده نمودم.

شاخص های کیفی وضع موجود:

با نظر سنجی از دانش آموزان در مورد میزان علاقه ی آنها نسبت به درس زبان انگلیسی دریافتیم:

- دانش آموزان دارای پیش زمینه یادگیری هنگام تدریس متون کتاب خسته و کسل به نظر می آمدند.
- این عده از دانش آموزان نسبت به استفاده منحصر از کتاب درسی بی رغبت و بی انگیزه به نظر می آمدند.
- در سال ها یا مدارس قبلی در بخش شنیداری Listening فعالیت چندانی صورت نگرفته بود.
- در مدارس وقت چندانی برای نمایش انیمیشن و کلیپ های آموزشی صرف نمی شد.
- بعضی از دانش آموزان ضعیف تر کلاس نسبت به واژگان و بخش Reading نگرش مثبتی نداشتند.
- این دسته از دانش آموزان معنی واژگان را زود فراموش می کردند.
- این دسته از دانش آموزان نسبت به چگونه مطالعه کردن و یادگیری واژگان انگلیسی آگاهی نداشتند.
- این دسته از دانش آموزان نسبت به یادگیری درک مفاهیم متون انگلیسی ضعیف بودند.
- این دسته از دانش آموزان انگیزه و علاقه ای نسبت به صحبت کردن به زبان انگلیسی نداشتند.

با بررسی نتایج حاصل از آزمون زبان انگلیسی در ماهای مهر و آبان دریافتیم :

- در قسمت خواندن و نوشتن Reading & Writing دانش آموزان نمره بیشتری را از دست داده بودند.
- دانش آموزان علاقه ی کمی به پاسخ دادن به قسمت درک مطلب از کتاب درسی را داشتند.
- دانش آموزان نیازمند تقویت مهارت شنیداری Listening خود جهت تسلط بر فهم متون کتاب بودند. .
- دانش آموزان نیازمند تقویت مهارت گفتن Speaking هستند.

شاخص های کمی وضع موجود :

برای تعیین وضع موجود از اعداد و ارقام نیز استفاده شد که در این قسمت در قالب شاخص های کمی به شرح زیر ارایه می گردد:

با استفاده از روش های متمرکز به بررسی نتایج آزمون ماهای مهر و آبان درس زبان انگلیسی پرداختیم. نتایج به دست آمده چنین بود:

جدول شماره ۱: جدول نتایج آزمون Reading & Writing زبان انگلیسی ماهای مهر و آبان در سال تحصیلی ۹۸-۹۷

مولفه ها	جمع دانش آموزان	دانش آموزانی که به کل سوالات پاسخ صحیح دادند	دانش آموزانی که فقط بین ۰/۲۵ تا ۲ از کل نمره سوالات را از دست داده بودند.	دانش آموزانی که تا ۵ نمره از کل نمره امتحان را از دست داده بودند	دانش آموزانی که بین ۵ تا ۱۰ نمره از کل نمره امتحان را از دست داده بودند	دانش آموزانی که نمره ۱۰ کسب کرده بودند
مطلق	۳۴	۸	۱۱	۱۱	۲	۲

گردآوری داده ها :

پس از اینکه برایم محرز شد که دانش آموزانم علاقه ای به متون انگلیسی کتاب و صحبت کردن از خود نشان نمی دهند یا کلاس جذابیت کافی برای طیف آموزشگاه رفته را ندارد و فقط دوست دارند دستور زبان انگلیسی را به صورت حفظی و فرمولی یاد بگیرند، تصمیم گرفتم برای شناسایی علت یا علل ایجاد کننده ی این مساله، به گردآوری داده ها اقدام نمایم. ابتدا به جمع آوری فرضیاتی که در ذهن خود داشتم پرداختم. مثلاً: "جذاب نبودن روش تدریس خودم برای دانش آموزان، عدم علاقه ی آنان نسبت به خودم و غیره. با بررسی های به عمل آمده، دریافتیم که مشکل بی علاقه گی آنان نسبت به درس زبان انگلیسی به سال های قبل یا به تفاوت آموزش زبان در مدارس و آموزشگاه های آزاد زبان هم برمی گردد. لازم دانستم از روش های علمی گردآوری داده ها استفاده کنم، تا از این راه بتوانم راه حل های مساله را نیز بیابم. از آنجا که یکی از ابزارهای کسب داده های تحقیق و پژوهش، پرسش نامه است، پرسش نامه ای با این سوال تنظیم کردم :

" به نظر شما علت بی علاقه گی دانش آموزان به یادگیری مهارت های چهارگانه زبان انگلیسی چیست؟" و آن را در اختیار ۲ نفر از دبیران زبان انگلیسی همکارم در همین مدرسه قرار دادم. سپس، پرسش نامه ها را جمع آوری و بررسی کردم. فراوانی پاسخ های همکارانم بدین شرح بودند :

جدول شماره ۲ : جدول درصد فراوانی پاسخ همکاران دبیر زبان انگلیسی به پرسش نامه بررسی علل بی علاقه گی دانش آموزان به کلاس و

یادگیری زبان انگلیسی

مولفه	جمع همکاران	تمرکز دبیر بر کتاب درسی در این نوع مدارس	عدم آشنایی تعدادی از دانش آموزان با کاربرد و اهمیت زبان	عدم جذاب بودن کتابهای آموزشی	عدم استفاده دبیر از روش های نوین و تکنیک های ایجاد انگیزه مثبت در یادگیری
مطلق	۲	۲	۱	۲	۱
درصد	۱۰۰	۲۵	۱۲/۵	۲۵	۱۲/۵

همچنین، جهت نظر سنجی از دانش آموزان در مورد علت بی علاقه گی آنان به درک مفاهیم و حرف زدن به زبان انگلیسی سوالاتی را تنظیم کردم و در زمان های مناسب از آنها می پرسیدم. سوالات بدین شرح بودند:

سوالات مصاحبه دانش آموزی ابتدای سال چنین بود :

- کدام بخش از کتاب زبان انگلیسی پایه ی هشتم را دوست دارید؟
- آیا مایلید به عنوان فعالیت درسی به حفظ و خواندن شعر و سرود و دعا به انگلیسی و به ترجمه ی کتاب های داستانی کوتاه بپردازید؟
- آیا مایلید در کلاس به متون انگلیسی و مطالب غیر از کتاب درسی هم پرداخته شود؟
- چرا بعضی از دانش آموزان علاقه به افزایش مهارت حرف زدن Speaking به زبان انگلیسی را ندارند؟

- چرا بعضی از دانش آموزان به درس زبان انگلیسی علاقه ندارند؟
- چرا بعضی از دانش آموزان به دستور زبان انگلیسی بیشتر از درک مفاهیم متون انگلیسی علاقه دارند؟
- چرا کلاس برای دانش آموزان با دانش زبانی قبلی خسته و کسل کننده است؟

دانش آموزان در پاسخ به سوالات مصاحبه ای چنین بیان کردند:

جدول شماره ۳: جدول درصد فراوانی پاسخ دانش آموزان به علل بی علاقه‌گی نسبت به کلاس زبان انگلیسی

مولفه	دانش آموزان منتخب از هر سه پایه	مشکل بودن درس زبان انگلیسی و فرار بودن واژگان آن	کم اهمیتی یا فقدان وقت کافی برای مهارت های گفتن و شنیدن	جذاب نبودن متون انگلیسی کتاب درسی	یکسان نبودن سطح دانش قبلی دانش آموزان کلاس برای یادگیری زبان انگلیسی
درصد	۱۰۰	۲۱	۳۵٫۷	۱۷٫۴	۲۵٫۹

با مطالعه ی کتاب های مختلف و مقالات موجود در سایت های مختلف، دلایل بی علاقه‌گی دانش آموزان نسبت به درک مفاهیم زبان انگلیسی را چنین دریافتیم که:

اولاً: "نوع و روش تدریس برخی از دبیران در درس زبان انگلیسی مخصوصاً" در چهار مهارت زبان آموزی متناسب با هدف درس نیست. ثانیاً: "عدم آشنایی فراگیران با کاربرد واژگان و اصطلاحات هنگام خواندن و گفتن جملات به زبان انگلیسی در زندگی روزمره، میزان علاقه ی آنان را به این درس کاهش می دهد.

تجزیه و تحلیل و تفسیر داده ها :

پس از اینکه مساله یعنی بی علاقه‌گی دانش آموزانم به درک مفاهیم متون و صحبت به زبان انگلیسی و رضایت بخش نبودن ارزشیابی آنان در درس یاد شده برایم محرز شد ، تصمیم گرفتم برای شناسایی علل بوجود آورنده این مساله ، به جمع آوری داده ها اقدام نمایم :

- کم بودن ساعات تدریس زبان انگلیسی
- عدم توجه به مهارت گفتن و شنیدن در کلاس
- عدم توجه به مهارت خواندن و نوشتن در کلاس
- ضعف دانش آموزان در یادگیری و حفظ واژگان
- قطع ارتباط یادگیری سال قبل با سال جاری
- بی علاقه‌گی به درس زبان انگلیسی در کلاس و خانه
- عدم آشنایی فراگیران با کاربرد واژگان یا به عبارت بهتر نبود محیط زبانی واقعی
- یکنواخت بودن روش تدریس برخی از دبیران
- عدم استفاده از فیلم و کلیپ و انیمیشن های زبان اصلی
- مناسب نبودن محیط کلاس برای تدریس زبان انگلیسی
- مستمر نبودن فرایند یادگیری زبان انگلیسی
- جذاب نبودن مواد آموزشی
- عدم آشنایی فراگیران به مطالعه زبان انگلیسی به عنوان یک مهارت

گردآوری داده ها جهت ارائه راه حل ها :

به منظور دست یابی به راه کارهایی برای حل مساله، بار دیگر با استفاده از روش های علمی به جمع آوری داده ها پرداختم که توضیح آن به شرح زیر می باشد:

❖ مصاحبه

بعد از بررسی های مصاحبه های گذشته و برای کسب اطلاعات مفیدتر، چند سوال دیگر تنظیم کرده و از دانش آموزانم پرسیدم. سوالات چنین بودند:

- چگونه می توانیم واژگان انگلیسی را راحت تر یاد بگیریم؟
- با چه روش هایی می توانیم فضای کلاس انگلیسی را با نشاط تر کنیم؟
- چرا ترجیح می دهید زبان انگلیسی را در آموزشگاه های زبان یاد بگیرید؟

چند نمونه از جواب های دانش آموزان این بود :

با استفاده از پوسترهای لغات در کلاس فضای آن را متفاوت کرده و از وسایل کمک آموزشی متنوع مانند: نمایش فیلم و کارتون، ساخت و استفاده از پاورپینت در تدریس این درس کمک بگیرید.

❖ پرسش نامه:

برای کسب راه حل های مناسب جهت حل مساله ، پرسش نامه ای که شامل سوالات زیر بود، را تنظیم نموده سپس در اختیار تعدادی از همکارانم قرار دادم تا نظرات خود را در آن قید کنند. سوالات مطرح شده بدین شرح بودند :

- به نظر شما چگونه می توان نگرش منفی دانش آموزان را نسبت به یادگیری صحبت کردن، خواندن و درک مفاهیم انگلیسی از بین برد ؟
- چگونه می توان فضای کلاس را برای دانش آموزان با آموخته قبلی زبانی شادتر و جذاب تر ساخت ؟
- از چه وسایل کمک آموزشی برای یاد دهی واژگان انگلیسی استفاده کنیم ؟
- چگونه به تقویت مهارت شنیداری و گفتاری در کلاس درس اقدام شود؟

نمونه ای از پاسخ های همکارانم چنین بود:

استفاده از متن های ساده تر در شروع تدریس، استفاده از سی دی های آموزشی همراه با تصاویر و فیلم های مربوط به متون انگلیسی موجود در کتاب و تکرار و تمرین .

ادبیات موضوع :

با در نظر گرفتن هدف پژوهش خود، بعضی از آثار پژوهشگران را در رابطه با درس زبان انگلیسی بررسی، تحلیل و نقد کردم تا بتوانم از آنها در امر پژوهش خود استفاده نمایم. بر این اساس، نتایج را در خصوص پیشینه های دیگران، در دو بخش نظری و عملی ارائه نموده ام.

پیشینه نظری:

نکته ای که باید مورد توجه قرار گیرد اینست که همکاران دیگری نیز در این زمینه به کاوش راهکارهای مختلفی جهت حل این مشکل در تدریس زبان انگلیسی پرداخته اند لیکن روش ها و ابزار رفع مشکلات تدریس در این حوزه با آنچه پژوهشگر به استفاده از آن مبادرت ورزیده متفاوت بوده و نتیجه بدست آمده نیز متفاوت است شاید دو مورد از دلایل موفقیت راهکارهای پژوهشگر در اقدام پژوهی پیش رو، اول استفاده از تمام امکاناتی که بنحوی در یادگیری این درس می توانستند پژوهشگر را یاری کنند و دوم نسبت بیشتر حضور دانش آموزان با آموخته های پیشین زبان انگلیسی (دانش آموزانی که قبلا در آموزشگاه زبان به یادگیری این درس پرداخته بودند) در کلاس ها بوده است که این نقطه قوت روش تدریس انتخابی پژوهشگر بوده است.

راه حل های پیشنهادی :

پس از اینکه از طریق مطالعه ی کتاب ها، مجلات و تحقیقات انجام شده، مصاحبه با دانش آموزان و پرسش نامه ها داده های لازم را گردآوری کردم به تجزیه و تحلیل آنها پرداخته و ضمن تبادل نظر با همکاران و اولیاء مدرسه به راه حل های پیشنهادی زیر دست یافتم:

- ایجاد انگیزه در هر دو طیف از دانش آموزان برای صحبت کردن، خواندن متون انگلیسی و درک آن
- یک زبان آموز با انگیزه از طیف دانش آموزان با دانش زبانی قبلی از فراگیری زبان لذت می برد و دانش آموزی از طیف کسانی که قبلا به یادگیری زبان نپرداخته وقت بیشتری روی آن می گذارد و آن را به طور منظم انجام می دهد. انگیزه ی بالا برای آن ها امتیاز دیگری هم دارد و آن این است که به خاطر سپردن کلمات، فهم متون و صحبت کردن برایشان آسان تر می شود، زیرا مغز انسان اطلاعات مربوط به چیزهای مورد علاقه اش را به راحتی به خاطر می سپارد پس مهارت کلامی آن ها تقویت می گردد.
- استفاده از طرح های ابتکاری و متنوع جهت پرورش خلاقیت دانش آموزان و کمک به تقویت ۴ مهارت زبان انگلیسی لازمه خواندن و درک مفاهیم و صحبت کردن به زبان انگلیسی یاد گیری واژه هاست هر قدر که دایره لغات دانش آموزان وسعت بیشتری داشته باشد به همان اندازه به راحتی می توان قدرت درک مفاهیم مکتوب و تکلم به انگلیسی را افزایش داد.

بر این اساس به منظور بالا بردن توانایی یادگیری واژگان در دانش آموزان، فعالیت های زیر که حاصل تجربیات سال های گذشته ی خود می باشد، را پیشنهاد کردم :

- تمرین و حفظ و اجرای سرود به زبان انگلیسی در کلاس و مراسم صبحگاه
- برگزاری مراسم جشن و عزاداری به زبان انگلیسی با مناسبت های سال

- تهیه ی فلش کارت همراه با تصاویر و لغات
- نمایش انیمیشن و فیلم به زبان اصلی همراه با زیر نویس انگلیسی
- تهیه ی پاور پوینت واژه ها همراه با تصاویر و صوت
- تهیه ی پوستر واژه ها و نصب در کلاس
- گروه بندی دانش آموزان در گروه های ۲ و چند نفری
- استفاده از فرهنگ لغات تک زبانه برای یافتن واژه ها
- بررسی و به خاطر سپردن یک اصطلاح یا ضرب المثل در هر جلسه
- استفاده از دفتر واژه ها (لغت معنی)
- استفاده از متن های غیر درسی مناسب با سطح دانش فراگیران
- اجرای ایفای نقش متون زبان انگلیسی کتاب درسی
- ترجمه ی کتاب های داستانی زبان انگلیسی در سطوح پایین

▪ ایجاد نشاط در کلاس زبان انگلیسی

در بحارالانوار آمده: " هنگامی که دل ها نشاط یافتند، علم و کمال را در آنها به ودیعه بگذارید و هر گاه از نشاط تهی و گریزان شدند، آنها را وداع کنید؛ زیرا دل ها در چنین حالتی آماده فراگیری علم نیستند. " فضلی خانی (۱۳۸۶) نیز بر این باور است که نقطه شروع به هنرمندی خاص نیاز دارد تا انگیزه های توأم با هدفمندی و نشاط در دانش آموزان به وجود آورد. پس ایجاد نشاط در هر درسی مخصوصاً " زبان انگلیسی می تواند علاقه مندی دانش آموزان را افزایش دهد.

▪ انجام ارزشیابی تشخیصی از مفاهیم و واژگان و تعیین سطح توانایی صحبت کردن دانش آموزان به منظور آماده سازی طرح درس همان طور که همکاران دیگر و مشاورین محترم نظر دادند، خوب است قبل از این که تدریس درس جدید آغاز شود، ارزشیابی تشخیصی صورت بگیرد تا هم دبیر به دانسته های قبلی دانش آموزان محکی زده باشد و هم ذهن دانش آموزان آماده پذیرش درس جدید شود.

- اجرای مراسم صبحگاهی مدرسه به زبان انگلیسی
- اجرای سرود ها و اشعار به زبان انگلیسی در مراسم و جشن های مدرسه
- اجرای مراسم عزاداری مثلا در ایام شهادت امام حسین (ع) و ... در زنگ تفریح یا در کلاس
- افزایش زمان تدریس زبان انگلیسی.

• انتخاب راه حل ها :

پس از در میان گذاشتن راه حل های پیشنهادی با مدیر محترم آموزشگاه و تعدادی از همکاران و مشاورین محترم و با مشورت و هم فکری با آنها به انتخاب چند راه حل پرداختم. راه حل های انتخابی به شرح زیر می باشد:

۱. تهیه ی انیمیشن و فیلم به زبان اصلی همراه با زیر نویس انگلیسی مناسب با کلاس درس
۲. ایجاد سایت و وبلاگ های آموزشی اینترنتی یا مطالب مفید در محیطی امن توسط دبیر
۳. تهیه فیلم از ایفای نقش گروهی دانش آموزان Role Play و نمایش آن در کلاس
۴. تهیه فیلم از صحبت کردن دانش آموزان Monologue و نمایش آن در کلاس
۵. حفظ و اجرای سرود ها و اشعار به زبان انگلیسی در زنگ تفریح و کلاس
۶. حفظ و اجرای ادعیه مثلا دعای سلامتی و فرج امام زمان (ع) به زبان انگلیسی در مراسم صبحگاه
۷. برگزاری مسابقات المپیاد علمی زبان انگلیسی به شکل اینترنتی (آنلاین و آفلاین)
۸. برگزاری مسابقات المپیاد علمی زبان انگلیسی به شکل حضوری در کلاس درس
۹. تهیه ی فلش کارت همراه با تصاویر توسط دانش آموزان
۱۰. تهیه ی پاور پوینت همراه با تصاویر و فونتیک واژگان توسط دانش آموزان
۱۱. نصب پوستر از موضوعات مختلف کتاب درسی
۱۲. ترجمه متون انگلیسی به صورت انفرادی یا توسط گروه های دانش آموزان
۱۳. استفاده از متن هایی به غیر از متن کتاب و کاربرگ های جذاب برای بخش درک مفاهیم
۱۴. تهیه و نصب روزنامه دیواری از موضوعات مختلف کتاب درسی
۱۵. در نظر گرفتن پاداش به گروه برتر با اضافه کردن نمره به نمره ی مستمر آنها

۱۶. گروه بندی دانش آموزان به گروه های ۲ نفره و ۶ نفره

۱۷. ایجاد سایت و وبلاگ های آموزشی اینترنتی برای یادگیری مطالب مفید توسط دانش آموزان

اعتبار بخشی به راه حل ها :

در این مرحله برای اینکه یافته های پژوهش علمی، دارای اعتبار باشد ضرورت داشت، افرادی با تجربه و با صلاحیت آن را ارزیابی کنند. به همین دلیل گروهی که شامل مدیریت محترم آموزشگاه و همکاران بودند، را به عنوان منتقد و ناظر کار خود انتخاب کرده، تا پیشرفت طرح، از نظرات و نقادی آنان بهره مند گردم.

به لطف الهی، راه حل های انتخابی که در مواردی جدید و ابتکاری بود مورد تایید همکاران گرامی و مدیر محترم آموزشگاه قرار گرفت. بنابراین توانستم با اطمینان بیشتر راه حل های انتخابی خود را به مرحله اجرا در آورم.

اجرای راه حل های انتخابی :

مهمترین قسمت یک اقدام پژوهی، اجرای راه حل ها می باشد. بنابراین راه حل های انتخابی خود را به مرحله اجرا گذاشتم و مراحل را همراه با اصلاح و تعدیل بعضی از راه حل ها به اجرا در آوردم. مراحل اجرا به شرح زیر می باشد:

بکار گیری نوآوری و خلاقیت در تدریس برای ایجاد انگیزه

برای ایجاد انگیزه در دانش آموزان و علاقه مند کردن آنها در فراگیری درس زبان انگلیسی ابتدا باید تا حد امکان در رفع عواملی که انگیزه را از دانش آموزان گرفته است، کوشید. بنابراین ابتدا از راه نوآوری و خلاقیت در روش تدریس خود و نمایش فیلم آموزشی و برگزاری مسابقات علمی و المپیادهای مجازی و حضوری برای دانش آموزان قوی تر شروع کردم. برگزاری مراسم صبحگاه و اجرای سرود و خواندن دعای سلامتی امام زمان (ع) به انگلیسی و فیلم برداری از آن در ایجاد انگیزه و محیطی شاد و پرجاذبه برای یادگیری بسیار موثر بود. همچنین تشویق و آسان سازی روش تدریس و یادگیری برای دانش آموزان ضعیف تر به ایجاد انگیزه مبادرت ورزیدم.

انجام کار گروهی

با گروه بندی دانش آموزان و قرار دادن دانش آموز ضعیف در کنار دانش آموز قوی تر توانستم با استفاده از خود دانش آموزان به ضعیف تر ها کمک کنم. خواندن و ترجمه ی متون انگلیسی خارج از کتاب درسی و نمایش بخش ایفای نقش کتاب به شکل گروهی و انجام تکالیف به صورت گروهی و انفرادی با استفاده از کاربرگ ها در کلاس و حتی در منزل بیشتر توانست به آنها در یادگیری کمک کند. چون انجام تکلیف در منزل توسط دانش آموزان ضعیف برابر است با رونویسی کردن از کتاب های کمک آموزشی. همان طور که خودشان به این امر اعتراف می کردند .

تهیه ی وسایل و مواد آموزشی

در روش دیگر از دانش آموزانم خواستم تا از بخش های مختلف کتاب درسی فلش کارت و یا پاور پوینت و یا پوستر آماده کنند. و در کلاس نمایش دهند. این کار باعث می شد که دانش آموزان برای پیدا کردن و آماده سازی کارشان با مطالب کتاب و خارج از کتاب روبرو شده درگیر یادگیری باشند. همچنین ساخت وبلاگ آموزشی زبان با مطالب مربوط به کتاب، تهیه روزنامه دیواری و ماکت بخش های مختلف درس نیز از جمله فعالیت های جذاب کلاس بود که در حال حاضر نیز ادامه دارد.

اصلاح ، تعدیل و تغییرات در اجرای راه حل ها :

خوشبختانه تمام کلاس ها هوشمند بوده امکان استفاده از مواد آموزشی متنوع و گوناگون وجود دارد. بنابراین امکان عملی شدن تمام راه حل های انتخابی من وجود داشته است. لذا سعی کردم با اتکا به نقاط قوت کلاس، ضعفهای احتمالی کار را برطرف نمایم.

توصیف وضع مطلوب (شواهد ۲)

الف - شاخص های کیفی وضع مطلوب

در نتیجه ی این عمل اقدام پژوهی، بسیاری از مشکلات و موانع پیشرفتی و علل بی انگیزگی هر دو طیف از دانش آموزان در درس زبان انگلیسی را شناسایی کردم و به کمک خود دانش آموزان و اولیاء مدرسه اطلاعاتی به دست آمد که از طریق آنها عمل پژوهشی ام را انجام دادم و راه کارهای متناسب با شرایط و امکانات مدرسه را به اجرا در آوردم. از مقایسه ی نتایج امتحانات و پرسش های مستمر کلاسی هم متوجه شدم که کارهای انجام شده موثر بوده و موجب تغییر در وضعیت زبانی دانش آموزان به خصوص طیف ضعیف آن ها شده است. دانش آموزان

در مصاحبه ای که از آنها صورت گرفت بیان کردند که با اجرای برنامه های فوق الذکر اکثریت دانش آموزان ضعیف اکنون علاقه بیشتری به یادگیری زبان دارند و هم تصمیم گرفته اند که در تعطیلات تابستان به کلاس زبان انگلیسی بروند. و میل و رغبت دانش آموزان که دارای آموخته های قبلی زبان بودند نیز در محیط کلاس از بین نرفت و با علاقه و نشاط در کلاس حضور داشتند که این حاکی از افزایش میزان علاقه دانش آموزان به زبان و آشنایی با یک فرهنگ جدید است.

ب- شاخص های کمی وضع مطلوب

با بررسی نتایج ارزشیابی پایانی در خرداد ماه مشخص شد که اجرای این طرح اقدام پژوهی نتیجه ی بسیار مطلوبی داشته و دانش آموزان از قسمت درک مفاهیم نمره ی کمتری را از دست دادند و در این آزمون ۱۰۰ درصد دانش آموزان نمره قبولی دریافت کرده اند. فراوانی پاسخ دانش آموزان به سوالات مربوط به واژگان و درک مفاهیم Reading & Writing چنین بود:

جدول شماره ۴: جدول نتایج آزمون Reading & Writing زبان انگلیسی فروردین ماه در سال تحصیلی ۹۷-۹۸

مولفه ها	جمع کل دانش آموزان	دانش آموزانی که به کل سوالات پاسخ صحیح دادند	دانش آموزانی که فقط بین ۰/۲۵ تا ۲ از کل نمره سوالات را از دست داده بودند.	دانش آموزانی که تا ۵ نمره از کل نمره امتحان را از دست داده بودند	دانش آموزانی که بین ۵ تا ۱۰ نمره از کل نمره امتحان پایین تر از ۱۰ کسب کرده بودند	دانش آموزانی که نمره مطلق
	۳۴	۲۸	۶	۰	۰	۰

نتیجه گیری:

با توجه به این که هدف اصلی از آموزش زبان انگلیسی در مدارس، ایجاد توانایی در کاربرد آن و ترجمه ی متون انگلیسی در دانشگاهها در رشته های مختلف می باشد، شایسته است دبیران محترم با استفاده از ابزار کمک آموزشی متنوع، اقدام به انجام فعالیت هایی نمایند تا از این طریق به هدف اصلی آموزش دست یابند. در تحقیق حاضر که عنوان آن، استفاده از شیوه های نوین تدریس و جذاب ساختن کلاس، برای یادگیری مهارتهای درس زبان انگلیسی است، به منظور آگاهی بیشتر از وجود مساله ی بی علاقه دانش آموزان نسبت به درس زبان انگلیسی به بررسی داده های کسب شده از منابع و روش های گوناگون علمی و نیز نظر سنجی از دانش آموزان و همچنین به تبادل تجربه با همکاران محترم پرداخته شد.

از مجلات و مقالات اینترنتی، پرسش نامه ی همکاران و مصاحبه با دانش آموزان اطلاعاتی به دست آمد که با بررسی آنها عوامل موثر در ایجاد مساله شناسایی گردید. نیز جهت دستیابی به راه حل های پیشنهادی بار دیگر از موارد ذکر شده استفاده شد و پس از بررسی آنها از راه حل ها انتخابی و بعد از اعتبار بخشی لازم، به مرحله ی اجرا در آمد. در پایان و با توجه به شاخص های کیفی و کمی موفقیت طرح می توان چنین نتیجه گرفت:

تنوع روشهای تدریس، در ایجاد علاقه مندی دانش آموزان به یادگیری واژگان و درک مفاهیم و صحبت به زبان انگلیسی تاثیر بسزایی دارد. پس از انجام پژوهش به این نتیجه دست یافتیم که تقویت حافظه ی دیداری و شنیداری، در قالب نمایش فیلم یا فلش کارت ها و پاور پوینت ها، تاثیر بسیار خوبی در افزایش علاقه مندی دانش آموزان به یادگیری زبان انگلیسی دارد و ایجاد محیطی طبیعی برای آموزش زبان به خوبی بر حافظه ی دانش آموزان در یادگیری تاثیر گذار خواهد بود.

پیشنهادها و راه کارها:

با توجه به مراحل اجرای طرح و رسیدن به آرمان که همان وضع مطلوب که علاقه مند کردن دانش آموزان به خواندن و درک مفاهیم و صحبت به زبان انگلیسی بود، و نیز با بهره بردن از تجربیات به دست آمده در این زمینه، نکاتی در قالب پیشنهادها و راه کارها به شرح زیر ارائه می گردد:

الف- به دفتر تالیف کتب درسی آموزش و پرورش پیشنهاد می گردد: فاصله زمانی تالیف یا اصلاح مطالب کتاب زبان انگلیسی را کوتاه تر نماید تا کتاب هایی با مطالب بروز و جذاب در اختیار دانش آموزان قرار گیرد.

ب- به مسئولان محترم آموزش و پرورش پیشنهاد می گردد: ساعت آموزش درس زبان انگلیسی را افزایش داده تا دبیر بتواند با صبر و حوصله ی بیشتری با فراگیران به آموزش زبان انگلیسی بپردازد و نیز در مدارس کلاسی را مخصوص تدریس درس زبان انگلیسی در نظر بگیرند و یا در همه کلاس ها از امکانات سمعی - بصری استفاده نمود که بتوان انگیزه ی یادگیری را در فراگیران افزایش داد.

ج- به همکاران گرامی توصیه می شود: از روش های متنوع و جدید تدریس زبان انگلیسی استفاده کرده، محیط کلاس را شاد و با نشاط سازند تا دانش آموزان با هر میزان از دانش زبانی قبلی رغبت بیشتری به یادگیری این درس را داشته باشند.

د- به اولیای ارجمند دانش آموزان پیشنهاد می گردد: در ارتقا ی سطح دانش زبانی فرزند خود با قرار دادن امکانات آموزشی زبان انگلیسی نظیر کتاب های آموزشی و داستانی گوناگون، سی دی های آموزشی و ... کوشش کنند.

ه- به دانش آموزان عزیز توصیه می شود: زبان یک مهارت است که برای یادگیری آن باید تمرین زیادی کرد. این تمرین باید متناوب، مستمر و طولانی باشد تا اثر بخشی آن افزایش یابد.

منابع:

۱. امام جمعه، سیده مهتاب (۱۳۹۱). آموزش مشارکتی. معلم. شماره ۳. ۱۷-۱۵.
۲. سیف اللهی، وجه الله. (۱۳۸۴) اقدام پژوهی (پژوهش حین کار) ، تهران: عابد، چاپ اول
۳. فضلی خانی، منوچهر. (۱۳۸۶) راهنمای عملی روش های فعال و اکتشافی در آموزش. تهران: آزمون نوین. چاپ دوم
۴. قاسمی پویا، اقبال. (۱۳۸۹) راهنمای عملی پژوهش در عمل. تهران: پژوهشگاه آموزش و پرورش
۵. کمانگر، کیهان (۱۳۹۰) نکاتی در مورد یادگیری آسانتر مطالب www.aftab.ir آفتاب
۵. لطف آبادی، حسین. (۱۳۸۹) روان شناسی تربیتی. تهران. سمت. چاپ چهارم
6. Beck, R. C. (2003). *Motivation: Theories And Principles*, 4/e. Pearson Education India
7. Dixon, N., & Dixon, N. (2017). Learning together and working apart: routines for organizational learning in virtual teams. *The Learning Organization*, 24(3), 138-149.
8. Paulston Christina Bratt Bruder Mary Newton (1976). *Teaching English as a second language techniques and procedures* Winthrop Publishers, Inc., Cambridge, Massachusetts